

Minimalios normos dėl prieglobsčio prašytojų priėmimo (nauja redakcija)

*****I**

2009 m. gegužės 7 d. Europos Parlamento teisėkūros rezoliucija dėl pasiūlymo dėl Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos, kuria nustatomos minimalios normos dėl prieglobsčio prašytojų priėmimo (nauja redakcija) (COM(2008)0815 – C6-0477/2008 – 2008/0244(COD))

(Bendro sprendimo procedūra: nauja redakcija)

Europos Parlamentas,

- atsižvelgdamas į Komisijos pasiūlymą Europos Parlamentui ir Tarybai (COM(2008)0815),
 - atsižvelgdamas į EB sutarties 251 straipsnio 2 dalį ir 63 straipsnio 1 dalies b punktą, pagal kuriuos Komisija pateikė pasiūlymą Parlamentui (C6–0477/2008),
 - atsižvelgdamas į 2001 m. lapkričio 28 d. Tarpinstitucinį susitarimą dėl sistemingesnio teisės aktų pakeitimo metodo naudojimo¹,
 - atsižvelgdamas į Teisės reikalų komiteto 2009 m. balandžio 4 d. laišką, pagal Darbo tvarkos taisyklių 80a straipsnio 3 dalį pateiktą Piliečių laisvių, teisingumo ir vidaus reikalų komitetui,
 - atsižvelgdamas į Darbo tvarkos taisyklių 80a ir 51 straipsnius,
 - atsižvelgdamas į Piliečių laisvių, teisingumo ir vidaus reikalų komiteto pranešimą (A6–0285/2009),
- A. kadangi, Europos Parlamento, Tarybos ir Komisijos teisės tarnybų konsultacinės darbo grupės nuomone, pasiūlyme be nurodytų pakeitimų kitų esminių pakeitimų nėra ir kadangi, kalbant apie nepakeistų ankstesnių aktų nuostatų ir minėtųjų pakeitimų kodifikavimą, pasiūlymu siekiama tik kodifikuoti esamus tekstus nekeičiant jų esmės,
1. pritaria Komisijos pasiūlymui su pakeitimais, padarytais atsižvelgus į Europos Parlamento, Tarybos ir Komisijos teisės tarnybų konsultacinės darbo grupės rekomendacijas;
 2. ragina Komisiją dar kartą perduoti klausimą svarstyti Parlamentui, jei ji ketina pasiūlymą keisti iš esmės arba pakeisti jį nauju tekstu;
 3. paveda Pirmininkui perduoti Parlamento poziciją Tarybai ir Komisijai.

¹ OL C 77, 2002 3 28, p. 1.

Europos Parlamento pozicija, priimta per pirmąjį svarstymą 2009 m. gegužės 7 d., siekiant priimti Europos Parlamento ir Tarybos direktyvą 2009/.../EB, kuria nustatomos minimalios normos dėl prieglobsčio prašytojų priėmimo (nauja redakcija)

(Tekstas svarbus EEE)

EUROPOS PARLAMENTAS IR EUROPOS SĄJUNGOS TARYBA,

atsižvelgdami į Europos bendrijos steigimo sutartį, ypač į jos 63 straipsnio pirmosios pastraipos 1 punkto b papunktį,

atsižvelgdami į Komisijos pasiūlymą,

atsižvelgdami į Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komiteto nuomonę¹,

atsižvelgdami į Regionų komiteto nuomonę²,

laikydami Sutarties 251 straipsnyje nustatytos tvarkos³,

kadangi:

- (1) 2003 m. sausio 27 d. Tarybos direktyvoje 2003/9/EB, nustatančioje minimalias normas dėl prieglobsčio prašytojų priėmimo⁴, reikia padaryti esminių pakeitimų. Siekiant aiškumo minėta direktyva turėtų būti išdėstyta nauja redakcija.
- (2) Bendra prieglobsčio politika, įskaitant bendrą Europos prieglobsčio sistemą, yra sudėtinė Europos Sąjungos siekio laipsniškai sukurti laisvės, saugumo ir teisingumo erdvę asmenims, kurie, aplinkybių verčiami, teisėtai ieško apsaugos Bendrijoje, dalis.
- (3) 1999 m. spalio 15 ir 16 d. Tamperėje įvykusiame specialiame Europos Vadovų Tarybos susitikime buvo susitarta imtis kurti bendrą Europos prieglobsčio sistemą, paremtą visapusių ir visiems galiojančiu 1951 m. liepos 28 d. Ženevos konvencijos dėl pabėgėlių statuso, papildytos 1967 m. sausio 31 d. Niujorko protokolu, taikymu, toliau taikant negražinimo principą.
- (4) Tamperės išvadose numatyta, kad bendroje Europos prieglobsčio sistemoje artimiausiu metu turi būti nustatytos bendros minimalios prieglobsčio prašytojų priėmimo sąlygos.
- (5) *Prieglobsčio* prašytojų priėmimo minimalių normų nustatymas yra dar vienas žingsnis Europos prieglobsčio politikos link.
- (6) Pirmasis bendros Europos prieglobsčio sistemos, kuri ilgainiui turėtų padėti *suformuoti* bendras procedūras, o asmenims, kuriems suteiktas prieglobstis, visoje Europos Sąjungoje taikyti vienodą statusą, etapas jau užbaigtas. Europos Vadovų Taryba 2004 m. lapkričio 4 d. priėmė Hagos programą, kurioje nustatyti per 2005–2010 m. laikotarpį įgyvendintini laisvės, saugumo ir teisingumo erdvės tikslai. Hagos programoje

¹ OL C [...], [...], p. [...].

² OL C [...], [...], p. [...].

³ 2009 m. gegužės 7 d. Europos Parlamento pozicija.

⁴ OL L 31, 2003 2 6, p. 18.

|| Komisija raginama užbaigti pirmojo etapo teisinių dokumentų vertinimą ir pateikti antrojo etapo dokumentus bei priemones Tarybai ir Europos Parlamentui, kad jie būtų patvirtinti iki 2010 m.

- (7) Atsižvelgiant į vertinimo rezultatus, šiuo etapu siekiant prieglobsčio prašytojams užtikrinti geresnes priėmimo sąlygas, reikėtų patvirtinti principus, kuriais grindžiama Direktyva 2003/9/EB.
- (8) Siekiant užtikrinti, kad visoje Europos Sąjungoje su prieglobsčio prašytojais būtų elgiamasi vienodai, ši direktyva turėtų būti taikoma visų rūšių prieglobsčio procedūroms dėl tarptautinės apsaugos prašymų bei visuose jų etapuose ir visose teritorijose ir vietose, kuriose priimami prieglobsčio prašytojai.
- (9) Taikydamos šią direktyvą valstybės narės turėtų stengtis užtikrinti, kad būtų griežtai paisoma vaiko gerovės ir šeimos vienybės svarbos principų, remdamosi atitinkamai 1989 m. Jungtinių Tautų Vaiko teisių konvencija ir Europos žmogaus teisių ir pagrindinių laisvių apsaugos konvencija.
- (10) Valstybių narių elgesys su asmenimis, kuriems taikoma ši direktyva, yra saistomas įsipareigojimais pagal tarptautinės teisės dokumentus, kurių dalyvės šios valstybės yra.
- (11) Turėtų būti nustatytos || prieglobsčio prašytojų priėmimo minimalios normos, kurių *paprastai* pakaktų, kad būtų garantuotas jų orumo nežeminantis gyvenimo lygis *ir* visose valstybėse narėse *panašios* gyvenimo sąlygos ■ .
- (12) Prieglobsčio prašytojų priėmimo sąlygų suderinimas turėtų apriboti antrinę prieglobsčio prašytojų migraciją, kuriai daro įtaką priėmimo sąlygų įvairovė.
- (13) Kad būtų galima užtikrinti vienodą požiūrį į visus tarptautinės apsaugos prašytojus ir gavėjus bei suderinamumą su šiuo metu galiojančiu ES prieglobsčio *acquis*, visų pirma 2004 m. balandžio 29 d. Tarybos direktyva 2004/83/EB dėl trečiųjų šalių piliečių ar asmenų be pilietybės priskyrimo pabėgėliams ar asmenims, kuriems reikalinga tarptautinė apsauga, jų statuso ir suteikiamos apsaugos pobūdžio būtiniausių standartų¹, tikslinga išplėsti šios direktyvos taikymo sritį, į ją įtraukiant papildomos apsaugos prašytojus.
- (14) Siekiant skatinti ekonominį prieglobsčio prašytojų savarankiškumą ir mažinti skirtumus valstybėse narėse, svarbu nustatyti aiškias prieglobsčio prašytojų patekimo į darbo rinką taisykles.
- (15) Nacionalinės valdžios institucijos pirmiausia turėtų pasirūpinti skubiu specialių poreikių asmenų identifikavimu ir stebėseną, kad užtikrintų, jog priėmimo sąlygos būtų specialiai pritaikytos jų specialiems poreikiams tenkinti.
- (16) Prieglobsčio prašytojo sulaikymas turėtų būti grindžiamas pamatiniu principu, kad asmuo negali būti sulaikomas vien dėl to, kad prašo tarptautinės apsaugos visų pirma *dėl valstybių narių tarptautinių įsipareigojimų, atsirandančių* pagal 1951 m. liepos 28 d. Ženevos konvencijos dėl pabėgėlių statuso 31 straipsnį. Visų pirma valstybės narės prieglobsčio prašytojams neturėtų taikyti || sankcijų už neteisėtą atvykimą arba buvimą, o jų judėjimo laisvė turėtų būti ribojama tik tuomet, kai tai būtina. Sulaikant prieglobsčio prašytoją, pirmiausia reikėtų vadovautis šioje direktyvoje labai aiškiai apibrėžtomis išimtinėmis aplinkybėmis, laikantis būtinumo bei proporcingumo *principų*

¹ OL L 304, 2004 9 30, p. 12.

tokio sulaikymo pobūdžio ir tikslo atžvilgiu. Sulaikytam prieglobsčio prašytojui turi būti suteikta teisė į teisminę gynybą nacionaliniame teisme.

- (17) Su sulaikytais pareiškėjais turėtų būti elgiamasi gerbiant jų orumą, o jų *priėmimo sąlygos* turėtų būti konkrečiai *pritaikytos* jų poreikiams tokioje situacijoje tenkinti. Valstybės narės visų pirma turėtų užtikrinti 1989 m. JT vaiko teisių konvencijos 37 straipsnio *laikymąsi*.
- (18) Siekiant, kad būtų užtikrintos minimalios procedūrinės garantijos, numatančios galimybę susisiekti su teisine pagalba teikiančiomis organizacijomis arba asmenų grupėmis, turėtų būti teikiama informacija apie tokias organizacijas ir asmenų grupes.
- (19) Galimybė piktnaudžiauti priėmimo sistema turėtų būti apribota, nurodant, kokiomis aplinkybėmis prieglobsčio prašytojams gali būti ribojamas priėmimo sąlygų taikymas arba panaikinamas toks priėmimas, kartu visiems prieglobsčio prašytojams užtikrinant jų orumo nežeminantį gyvenimo lygį.
- (20) Prieglobsčio prašytojų priėmimo srityje turėtų būti garantuotas nacionalinių priėmimo sistemų veiksmingumas bei valstybių narių bendradarbiavimas.
- (21) Prieglobsčio prašytojų priėmimo srityje tarp kompetentingų institucijų turėtų būti skatinamas deramas koordinavimas, taip pat tarp vietinių bendrijų bei apgyvendinimo centrų palaikomi darnūs santykiai.
- (22) Pati minimalių normų prigimtis reiškia, kad valstybės narės turi teisę nustatyti arba toliau taikyti palankesnes nuostatas trečiųjų šalių piliečiams arba asmenims be pilietybės, valstybės narės prašantiems tarptautinės apsaugos.
- (23) Šia prasme valstybės narės taip pat raginamos taikyti šios direktyvos nuostatas, kai tenka priimti sprendimus dėl prašymų, susijusių su taikomomis kitokiomis apsaugos formomis, nei numatyta pagal Direktyvą 2004/83/EB.
- (24) ***Siekiant padengti prieglobsčio prašytojų priėmimo minimalių normų gerinimo išlaidas, turėtų būti atitinkamai didinama Europos Sąjungos skiriamų lėšų, kad būtų padengtos šių normų gerinimo sąnaudų visų pirma tų valstybių narių, kurių nacionalinėms prieglobsčio suteikimo sistemoms tenka ypatinga ir neproporcinga našta dėl ypatingos šių valstybių geografinės ar demografinės padėties.***
- (25) Turėtų būti periodiškai įvertinama, kaip *įgyvendinama* ši direktyva.
- (26) *Kadangi šios direktyvos tikslo, t. y. nustatyti minimalias prieglobsčio prašytojų priėmimo normas valstybėse, valstybės narės negali deramai pasiekti ir kadangi dėl siūlomo veiksmo masto ir poveikio šio tikslo būtų geriau siekti Bendrijos lygiu, laikydamosi Sutarties 5 straipsnyje nustatyto subsidiarumo principo Bendrija gali patvirtinti priemones. Pagal tame straipsnyje nustatytą proporcingumo principą šia direktyva neviršijama to, kas būtina nurodytam tikslui pasiekti.*
- (27) Šia direktyva gerbiama pagrindinė teisė ir laikomasi principų, pripažįstamų visų pirma Europos Sąjungos pagrindinių teisių chartijoje (*Chartija*). Šia direktyva visų pirma siekiama užtikrinti visišką pagarbą žmogaus orumui bei skatinti minėtos Chartijos 1, 4, 6, 7, 18, 24 ir 47 straipsnių taikymą ir ji turėtų būti atitinkamai įgyvendinta.
- (28) Įpareigojama į nacionalinę teisę perkelti tik tas šios direktyvos nuostatas, kurios iš esmės skiriasi nuo ankstesnės direktyvos nuostatų. Pareiga perkelti nepakeistas

nuostatas kyla iš ankstesnės direktyvos.

(29) Ši direktyva neturėtų *daryti poveikio* valstybių narių *pareigoms, susijusioms* su šios direktyvos perkėlimo į nacionalinę teisę terminu, numatytu II priedo B dalyje,

PRIĖMĖ ŠIĄ DIREKTYVĄ:

I SKYRIUS

TIKSLAS, APIBRĖŽTYS IR TAIKYMO SRITIS

1 straipsnis

Tikslas

Šios direktyvos tikslas yra nustatyti minimalias prieglobsčio prašytojų priėmimo normas valstybėse narėse.

2 straipsnis

Apibrėžtys

Šioje direktyvoje:

- a) „tarptautinės apsaugos prašymas“ – tarptautinės apsaugos prašymas, kaip apibrėžta ***Direktyvos 2004/83/EB 2 straipsnio g punkte***;
- b) „pareiškėjas“ arba „prieglobsčio prašytojas“ – tarptautinės apsaugos prašymą, dėl kurio dar nepriimtas galutinis sprendimas, pateikęs trečiosios šalies pilietis arba asmuo be pilietybės;
- c) „šeimos nariai“ – tuo atveju, jei šeima jau egzistavo kilmės šalyje, toliau išvardyti pareiškėjo šeimos nariai, kurie yra toje pačioje su tarptautinės apsaugos prašymu susijusioje valstybėje narėje:
 - i) prieglobsčio prašytojo (-os) sutuoktinis (-ė) arba nesantuokinis (-ė) jo (jos) partneris (-ė), su kuriuo nusistovėjęs pastovus ryšys, jei pagal atitinkamos valstybės narės įstatymus arba praktiką su užsieniečiais susijusioje teisėje poros, nesančios santuokoje, tam tikru mastu yra prilyginamos sutuoktiniams;
 - ii) i punkte nurodytų porų *arba pareiškėjo* nepilnamečiai vaikai tik tada, jeigu *jie nėra susituokę*, nepaisant to, ar jie gimę santuokoje ar nesantuokiniai, ar įvaikinti, kaip reikalaujama pagal nacionalinę teisę;
 - iii) i papunktyje nurodytų porų arba pareiškėjo nepilnamečiai susituokę vaikai, nepaisant to, ar *jie yra gimę santuokoje* ar nesantuokiniai, ar įvaikinti ||, kaip *reikalaujama pagal nacionalinę teisę, jei sutuoktiniai jų nelydi ir* jei gyventi su pareiškėju atitinka jų interesus;
 - iv) pareiškėjo tėvas, motina ar globėjas, kai pareiškėjas yra nepilnametis ir nesusituokęs, arba kai *pareiškėjas* yra nepilnametis (-ė) ir susituokęs (-usi), ***tačiau jo (jos) sutuoktinis nelydi, ir*** gyventi su savo tėvu, motina ar globėju atitinka jo (jos) interesus;

v) pareiškėjo nepilnamečiai *nesusituokę* broliai ir seserys, jei pareiškėjas yra nepilnametis ir nesusituokęs arba jei pareiškėjas ar jo broliai ir seserys yra nepilnamečiai ir susituokę **tačiau jų sutuoktiniai nelydi, ir jei** gyventi kartu *atitinka jų interesus*;

vi) **priklausomi specialių poreikių turintys suaugusieji.**

- d) „procedūros“ ir „sprendimų apskundimai“ – valstybės narės įstatymuose numatytos procedūros ir sprendimų apskundimai;
- e) „nepilnametis“ – jaunesnis nei 18 metų trečiosios šalies pilietis arba asmuo be pilietybės;
- f) „nelydimas nepilnametis“ – nepilnametis, į valstybių narių teritoriją atvykstantis nelydimas pagal įstatymus ar papročius už jį atsakingo suaugusio asmens ||, kol toks asmuo ima jį prižiūrėti; prie jų priskiriami nepilnamečiai, atvykę ir be priežiūros palikti valstybių narių teritorijoje;
- g) „priėmimo sąlygos“ – visas komplektas priemonių, kurias valstybės narės pagal šią direktyvą *taiko* prieglobsčio prašytojui;
- h) „materialinės priėmimo sąlygos“ – priėmimo sąlygos, į kurias įeina būsto, maisto bei aprangos suteikimas natūra arba finansinių išmokų forma arba talonais, arba naudojant visus tris būdus ir dienpinigiai;
- i) „sulaikymas“ – kai valstybė narė izoliuotai laiko prieglobsčio prašytoją tam tikroje vietoje, kur tokio prieglobsčio prašytojo judėjimo laisvė yra apribota;
- j) „apgyvendinimo centras“ – bet kuri vieta, kurioje kolektyviai apgyvendinami prieglobsčio prašytojai.

3 straipsnis

Taikymo sritis

1. Ši direktyva taikoma visiems trečiųjų šalių piliečiams ir asmenims be pilietybės, pateikusiems tarptautinės apsaugos prašymą valstybės narės teritorijoje, įskaitant pasienyje arba tranzito zonose, tol, kol jiems leidžiama likti teritorijoje kaip prieglobsčio prašytojams, taip pat jų šeimos nariams, jei pagal *taikytinus* nacionalinės teisės aktus jie įtraukiami į tokį tarptautinės apsaugos prašymą.
2. Ši direktyva netaikoma ||, kai diplomatinio arba teritorinio prieglobsčio prašymai pateikiami valstybių narių atstovybėms.
3. Ši direktyva netaikoma tais atvejais, kai taikomos 2001 m. liepos 20 d. Tarybos direktyvos 2001/55/EB dėl minimalių normų, suteikiant perkeltiesiems asmenims laikiną apsaugą esant masiniam srautui, ir dėl priemonių, skatinančių valstybių narių tarpusavio pastangų priimant tokius asmenis bei atsakant už tokio veiksmo padarinius pusiausvyrą¹ nuostatos.
4. Valstybės narės gali nuspręsti taikyti šią direktyvą, priimdamos sprendimus dėl kitokios apsaugos, nei *taikomos pagal Direktyvą 2004/83/EB*.

¹ OL L 212, 2001 8 7, p. 12.

4 straipsnis

Palankesnės nuostatos

Valstybės narės gali numatyti arba toliau taikyti palankesnes nuostatas, susijusias su priėmimo sąlygomis, prieglobsčio prašytojams ir *prieglobsčio prašytojo* artimiems giminiams, esantiems toje pačioje valstybėje narėje, kai jie priklausomi nuo *prieglobsčio prašytojo* arba dėl humanitarinio pobūdžio priežasčių, jei tokios nuostatos atitinka šią direktyvą.

II SKYRIUS

BENDROSIOS PRIĖMIMO SĄLYGŲ NUOSTATOS

5 straipsnis

Informavimas

1. Per atitinkamą laikotarpį, bet ne ilgiau kaip per penkiolika dienų po to kai kompetentingai institucijai buvo paduotas tarptautinės apsaugos prašymas, valstybės narės informuoja prieglobsčio prašytojus bent jau apie *nustatytą paramą* ir apie su priėmimo sąlygomis susijusias jų pareigas.

Valstybės narės užtikrina, kad pareiškėjams būtų suteikta informacija apie organizacijas arba asmenų grupes, teikiančias specialią teisinę pagalbą, bei apie organizacijas, kurios galėtų suteikti pagalbą arba juos informuoti apie esamas priėmimo sąlygas, įskaitant sveikatos priežiūrą.

2. Valstybės narės užtikrina, kad šio straipsnio 1 dalyje minima informacija būtų teikiama raštu ir **■** ta kalba, kurią *supranta, arba galima* pagrįstai *manyti, kad* supranta, prieglobsčio prašytojas. Tam tikrais atvejais ši informacija taip pat gali būti teikiama žodžiu.

6 straipsnis

Dokumentai

1. Valstybės narės užtikrina, kad per tris dienas nuo prašymo kompetentingai institucijai pateikimo dienos prieglobsčio prašytojui būtų įteiktas jo vardu išduotas dokumentas, patvirtinantis jo, kaip prieglobsčio prašytojo, statusą arba liudijantis jo teisę būti valstybės narės teritorijoje laukiant, kol bus nagrinėjamas, arba kol yra nagrinėjamas jo prašymas.

Nereikalaujama jokių papildomų dokumentų, kad būtų galima naudotis šioje direktyvoje prieglobsčio prašytojams suteikiamomis teisėmis ir **||** gauti pagal ją *skiriamą paramą*.

Jei *pirmoje pastraipoje nurodyto* dokumento turėtojas neturi teisės laisvai judėti visoje valstybės narės teritorijoje arba jos dalyje, šis faktas taip pat turi būti nurodytas dokumente.

2. Valstybės narės gali netaikyti šio straipsnio tais atvejais, kai prieglobsčio prašytojas

yra sulaikytas, ir kol nagrinėjamas prie sienos pateiktas tarptautinės apsaugos prašymas, arba pagal procedūrą, taikomą sprendžiant dėl prieglobsčio prašytojo teisės teisėtai atvykti į valstybės narės teritoriją. Konkrečiais atvejais, kol nagrinėjamas tarptautinės apsaugos prašymas, valstybės narės gali išduoti prieglobsčio prašytojui kitokį liudijimą, tapatų šio straipsnio 1 dalyje minimam dokumentui.

3. Šio straipsnio 1 dalyje minimame dokumente nebūtinai turi būti patvirtinta prieglobsčio prašytojo asmens tapatybė.
4. Valstybės narės imasi reikiamų priemonių, kad prieglobsčio prašytojai būtų aprūpinti šio straipsnio 1 dalyje minimu dokumentu, kuris galiotų tol, kol jiems leidžiama pasilikti atitinkamos valstybės narės teritorijoje ar jos pasienyje.
5. Valstybės narės gali prieglobsčio prašytojams parūpinti kelionės dokumentus, jei dėl rimtų humanitarinio pobūdžio priežasčių jiems reikia būti kitoje valstybėje.

7 straipsnis

Apsigyvenimas ir judėjimo laisvė

1. Prieglobsčio prašytojai gali laisvai judėti priimančiosios valstybės narės teritorijoje arba tam tikroje valstybės narės jiems paskirtoje zonoje. Paskirta zona negali turėti poveikio nedalomai privataus gyvenimo sferai bei turi garantuoti pakankamai galimybių naudotis visa pagal šią direktyvą teikiama || parama.
2. Valstybės narės gali nuspręsti dėl prieglobsčio prašytojo apgyvendinimo remdamosi visuomenės interesais, viešosios tvarkos sumetimais arba, jei reikalinga, siekdamos paspartinti su prašymu susijusį procesą ir jo veiksmingą stebėseną.
3. Valstybės narės gali nustatyti materialines priėmimo sąlygas, tam tikroje valstybės narės nustatytoje vietoje priderintas konkrečiai prie prieglobsčio prašytojų gyvenamosios vietos. Toks, galintis būti bendrojo pobūdžio, sprendimas kiekvienu atveju priimamas individualiai bei pagal *nacionalinės* teisės aktus.
4. ***Jei būtina, pavyzdžiui, dėl teisinių arba viešosios tvarkos priežasčių, valstybės narės nacionalinėje teisėje nustatyta tvarka gali neišleisti prieglobsčio prašytojo už tam tikros vietovės ribų.***
5. Valstybės narės numato galimybę suteikti prieglobsčio prašytojams laikiną leidimą išvykti iš ||2 ir 3 dalyse *nurodytos* gyvenamosios vietos ir (arba) ||1 dalyje *nurodytos paskirtos zonos*. Kiekvienu atveju sprendimai priimami individualiai, objektyviai ir nešališkai, nurodant priežastis, jei sprendimas yra neigiamas.

Iš prieglobsčio prašytojo nereikalaujama gauti leidimo vykti į susitikimus su valdžios atstovais ir į teismus, jei jis privalo ten atvykti.

6. Valstybės narės reikalauja, kad prieglobsčio prašytojai praneštų kompetentingoms institucijoms apie jų *dabartinį* adresą bei tokias institucijas kuo greičiau informuotų apie bet kokį adresą pasikeitimą.

8 straipsnis

Sulaikymas

1. Valstybės narės negali sulaikyti asmens vien dėl to, kad jis pateikė tarptautinės apsaugos prašymą pagal 2005 m. gruodžio 1 d. Tarybos direktyvą 2005/85/EB, nustatančią būtiniausius reikalavimus dėl pabėgėlio statuso suteikimo ir panaikinimo tvarkos valstybėse narėse¹.
2. Įrodžiusios, kad tai būtina ir kiekvieną sulaikymo atvejį vertindamos atskirai, valstybės narės nacionalinėje teisėje nustatyta tvarka gali izoliuoti pareiškėją konkrečioje vietoje, jei neįmanoma veiksmingai taikyti kitokių mažiau griežtų prievartos priemonių. Prieglobsčio prašytoją galima izoliuoti konkrečioje vietoje tik:
 - || a) siekiant nustatyti, patvirtinti arba patikrinti jo tapatybę ar pilietybę;
 - || b) siekiant nustatyti elementus, kuriais grindžiamas jo tarptautinės apsaugos prašymas, ir kurie kitomis aplinkybėmis galėtų būti prarasti;
 - || c) siekiant priimti sprendimą dėl prieglobsčio prašymo vykdant nustatymo, ar prieglobsčio prašytojas turi teisę atvykti į teritoriją, procedūrą;
 - || d) kai tai būtina nacionaliniam saugumui ir viešajai tvarkai užtikrinti.Ši straipsnio dalis nedaro poveikio 11 straipsnio nuostatomis.
3. Valstybės narės užtikrina, kad nacionalinės teisės aktuose būtų nustatytos sulaikymui alternatyvias priemones reglamentuojančios normos, pavyzdžiui, įpareigojimas reguliariai prisistatyti atitinkamoms institucijoms, užstatas arba pasižadėjimas neišvykti.

9 straipsnis

Garantijos sulaikytiems prieglobsčio prašytojams

1. Nustatomas kuo trumpesnis sulaikymo laikotarpis. Visų pirma pagal 8 straipsnio 2 dalies a, b ar c punktus gali būti sulaikoma neviršijant laikotarpio, kurio pagrįstai reikia būtinoms administracinėms procedūroms užbaigti siekiant gauti informaciją apie prieglobsčio prašytojo pilietybę ar tapatybę, arba elementus, kuriais grindžiamas jo prašymas, arba užbaigti atitinkamą sprendimo dėl jo (jos) teisės atvykti į teritoriją priėmimo procedūrą.

Šios procedūros turėtų būti užbaigiamos su tinkama skuba. Ilgai truncančia procedūra ne dėl prieglobsčio prašytojo kaltės negali būti pateisinamas sulaikymo trukmės pratęsimas.
2. Įsakymą sulaikyti priima teisminės institucijos. Skubiais atvejais jį gali priimti administracinės institucijos, tačiau teisminės institucijos per 72 valandas nuo sulaikymo pradžios turi patvirtinti įsakymą sulaikyti. Teisminei institucijai nustačius, kad sulaikymas neteisėtas, arba jei sprendimas nepriimamas per tą 72 valandų laikotarpį, atitinkamas prieglobsčio prašytojas nedelsiant paleidžiamas.
3. Įsakymas sulaikyti parengiamas raštu. Įsakyme sulaikyti pateikiamos jį pagrindžiančios faktinės ir teisinės priežastys ir nurodomas ilgiausias sulaikymo

¹ OL L 326, 2005 12 13, p. 13.

laikotarpis.

4. Sulaikytiems prieglobsčio prašytojams ta kalba, kurią **jie supranta, arba galima** pagrįstai **manyti, kad** supranta, nedelsiant nurodomos sulaikymo priežastys, ilgiausia sulaikymo trukmė ir nacionalinės teisės aktuose nustatyta sulaikymo įsakymo apskundimo tvarka.
5. Sulaikymo pratęsimo atvejus pagrįstais laiko tarpais susijusio prieglobsčio prašytojo prašymu arba ex officio nagrinėja teisminė institucija.

Pratęsti sulaikymo trukmę galima tik pagrįstais atvejais.

6. Valstybės narės užtikrina, kad **pagal Direktyvos 2005/85/EB 15 straipsnio 3-6 dalis** prieglobsčio **prašytojo prašymu būtų teikiama būtina nemokama teisinė** pagalba ir (arba) **galimybė** turėti atstovą ■ .

Tokiais atvejais kreipimosi dėl teisinės pagalbos ir (arba) atstovo paskyrimo tvarka nustatoma nacionalinėje teisėje.

10 straipsnis

Sulaikymo sąlygos

1. Valstybėse narėse sulaikyti prieglobsčio prašytojai negali būti laikomi įkalinimo įstaigose. Sulaikyti asmenys laikomi specialiuose sulaikymo centruose.

Sulaikyti prieglobsčio prašytojai laikomi atskirai nuo kitų trečiųjų šalių piliečių, kurie nepateikė tarptautinės apsaugos prašymo, išskyrus atvejus, jei tai būtina siekiant užtikrinti šeimos vienybę ir tam neprieštarauja prašytojas.

2. Valstybės narės užtikrina, kad sulaikyti prieglobsčio prašytojai turėtų galimybę susisiekti su teisiniais atstovais, šeimos nariais, **socialiniais darbuotojais ir religinių bendruomenių atstovais**, taip pat būti jų lankomi. *Jungtinių Tautų vyriausiasis pabėgėlių reikalų komisaras (JTVPK)* ir kitos susijusios kompetentingos nacionalinės, tarptautinės ir nevyriausybinės organizacijos bei įstaigos taip pat gali bendrauti su pareiškėjais ir juos lankyti sulaikymo vietose.

3. **Valstybės narės užtikrina, kad sulaikyti prieglobsčio prašytojai gautų tinkamą medicininę priežiūrą ir, jei reikia, psichologinę pagalbą.**

4. Valstybės narės užtikrina, kad sulaikytiems prieglobsčio prašytojams ta kalba, kurią **jie supranta, arba galima** pagrįstai **manyti, kad** supranta, būtų nedelsiant suteikta naujausia informacija apie taisykles, kurios taikomos centre, ir nurodomos jų teisės bei pareigos.

11 straipsnis

Pažeidžiamų grupių ir specialių poreikių asmenų sulaikymas

1. Nepilnamečiai nesulaikomi, nebent tai daroma jų pačių labui, kaip nustatyta 23 straipsnio 2 dalyje, ir tik atsižvelgus į išvadas, gautas išnagrinėjus jų konkretų atvejį, laikantis *šio* straipsnio 5 dalies nuostatų.

Nelydimi nepilnamečiai niekada nesulaikomi.

2. Sulaikytiems nepilnamečiams sudaromos sąlygos užsiimti laisvalaikio veikla, įskaitant pagal amžių jiems tinkamus žaidimus ir pramogas, **ir veiklą gryname ore.**
3. Sulaikytos šeimos apgyvendinamos atskirai, užtikrinant reikiamą privatumą.
4. Kai sulaikomos prieglobsčio prašytojos, valstybės narės užtikrina, kad jos būtų apgyvendintos atskirai nuo vyriškos lyties prieglobsčio prašytojų, išskyrus atvejus, jei jie yra šeimos nariai ir visi susiję asmenys tam neprieštarauja.
5. Specialių poreikių asmenys nesulaikomi, išskyrus atvejus, kai kvalifikuotas **ir nepriklausomas** specialistas, išnagrinėjęs jų konkretų atvejį, patvirtina, kad jų sveikata, įskaitant psichinę sveikatą ir gerovę, dėl sulaikymo labai nepablogės.

Sulaikytiems specialių poreikių asmenims valstybės narės užtikrina nuolatinę priežiūrą ir deramą paramą.

12 straipsnis

Šeimos

Valstybės narės imasi reikiamų priemonių, kad, kiek įmanoma, būtų išlaikyta jų teritorijoje esančios *prieglobsčio prašytojų* šeimos vienybė, jei būstą *jiems* suteikia atitinkama valstybės narė. Tokios priemonės įgyvendinamos prieglobsčio prašytojui sutinkant.

13 straipsnis

Medicinos apžiūra

Valstybės narės visuomenės sveikatos sumetimais gali pareikalauti, kad prieglobsčio prašytojai atliktų medicinos apžiūrą.

14 straipsnis

Nepilnamečių mokymas ir švietimas

1. Valstybės narės nepilnamečiams prieglobsčio prašytojų vaikams bei nepilnamečiams prieglobsčio prašytojams garantuoja galimybę naudotis švietimo sistema *panašiomis* sąlygomis kaip ir priimančiosios valstybės narės piliečiams iki tol, kol jiems arba jų tėvams bus realiai pritaikyta išsiuntimo priemonė. Toks mokymas gali būti vykdomas apgyvendinimo centruose.

Valstybė narė neatima galimybės įgyti vidurinę išsilavinimą tik dėl tos priežasties, kad nepilnametis sulaukė pilnametystės.

2. Galimybė naudotis švietimo sistema ***užtikrinama kuo skubiau po to, kai nepilnametis pateikia ar jo vardu pateikiamas tarptautinės apsaugos prašymas ir bet kuriuo atveju*** suteikiama ne vėliau kaip per tris mėnesius nuo || tarptautinės apsaugos prašymo pateikimo dienos.

Prireikus, nepilnamečiams organizuojami parengiamieji kursai, įskaitant kalbų kursus, kuriais siekiama sudaryti geresnes galimybes naudotis nacionaline švietimo sistema ir (arba) teikiamas specialus mokymas, kuriuo siekiama padėti jiems integruotis į tokią sistemą.

3. Jei dėl konkrečių aplinkybių nepilnametis neturi || 1 dalyje numatytos galimybės naudotis švietimo sistema, valstybė narė pagal nacionalinę teisę ir praktiką pasiūlo kitokias švietimo sąlygas.

15 straipsnis

Užimtumas

1. Valstybės narės užtikrina pareiškėjams galimybę patekti į darbo rinką ne vėliau kaip per *šešis* mėnesius nuo tarptautinės apsaugos prašymo pateikimo datos.
2. Valstybės narės nustato sąlygas, kuriomis prieglobsčio prašytojui suteikiama galimybė patekti į darbo rinką, laikydamosi nacionalinės teisės nuostatų ir pernelyg neribodamos prieglobsčio prašytojo galimybės patekti į darbo rinką.
3. Galimybė patekti į darbo rinką neatimama sprendimo apskundimo procedūros metu, jei pagal nustatytą procedūrą neigiamo sprendimo apskundimas turi sustabdomąjį poveikį, iki to laiko, kol *išnagrinėjus skundą* nebus *priimtas neigiamas sprendimas*.

16 straipsnis

Profesinis mokymas

Valstybės narės leidžia prieglobsčio ieškotojams gauti profesinį mokymą, neatsižvelgiant į tai, ar jie turi galimybę patekti į darbo rinką.

Galimybė gauti su darbo sutartimi susijusį profesinį mokymą priklauso nuo to, koku mastu prieglobsčio prašytojas turi galimybę patekti į darbo rinką pagal 15 straipsnį.

17 straipsnis

Bendrosios materialinių priėmimo sąlygų ir sveikatos priežiūros taisyklės

1. Tarptautinės apsaugos prašymą pateikusiems *pareiškėjams* valstybės narės užtikrina galimybę naudotis materialinėmis priėmimo sąlygomis.
2. Valstybės narės užtikrina, kad materialinėmis priėmimo sąlygomis *pareiškėjams* būtų garantuojamas deramas gyvenimo lygis, kuriuo užtikrinamas jų pragyvenimas ir apsaugoma jų fizinė bei psichinė sveikata.

Valstybės narės garantuoja, kad *toks gyvenimo lygis* konkrečiais atvejais *būtų užtikrintas* specialių poreikių asmenims, kaip numatyta *22 straipsnyje*, taip pat ir sulaikytiems asmenims.

3. Valstybės narės gali nustatyti, kad visų arba kai kurių materialinių priėmimo sąlygų aprūpinimas ir sveikatos apsaugos suteikimas *priklauso nuo sąlygos*, jog prieglobsčio prašytojai neturi pakankamų lėšų užsitikrinti savo sveikatos būklę atitinkančio gyvenimo lygio bei pragyvenimo.
4. Valstybės narės gali pareikalauti, kad *pareiškėjai* pagal || 3 dalies nuostatas apmokėtų visas arba dalį *šioje direktyvoje numatytų* su materialinėmis priėmimo sąlygomis susijusių išlaidų bei sveikatos priežiūros *išlaidų*, jei *pareiškėjai* turi pakankamai lėšų, pavyzdžiui, jei jie pakankamai ilgą laiką dirbo.

Jei paaiškėja, jog *pareiškėjas* turėjo pakankamai lėšų apmokėti už suteiktas

materialines priėmimo slygas ir sveikatos priežiūrą tuo metu, kai jo svarbiausi poreikiai buvo tenkinami ||, valstybės narės gali pareikalauti, kad prieglobsčio prašytojas padengtų turėtas išlaidas.

5. *Materialinės priėmimo slygos gali būti suteikiamos natūra, arba finansinių išmokų ar talonų forma, arba bet kuriuo trijų elementų deriniu.*

Kai valstybės narės suteikia materialines priėmimo slygas finansinių išmokų arba talonų forma, jų dydis nustatomas pagal šiame straipsnyje išdėstytus principus.

18 straipsnis

Reikalavimai materialinėms priėmimo slygoms

1. Kai būstas suteikiamas natūra, tai turėtų būti viena iš toliau nurodytų formų ar jų derinys:

- || a) patalpos *pareiškėjams* apgyvendinti, kol yra nagrinėjamas prie valstybės sienos pateiktas tarptautinės apsaugos prašymas;
- || b) apgyvendinimo centrai, kuriuose užtikrinamas reikiamas gyvenimo lygis;
- || c) privatūs namai, butai, viešbučiai ar kitos *pareiškėjų* apgyvendinimui pritaikytos patalpos.

2. Valstybės narės užtikrina, kad *pareiškėjams*, aprūpintiems || 1 dalies a, b ir c punktuose minimu būstu, būtų garantuota:

- || a) jų šeiminių gyvenimo apsauga;
- || b) galimybė bendrauti su giminaičiais, teisiniais patarėjais, JTVPK ir valstybėje narėje pripažintų nevyriausybinų organizacijų || atstovais.

Valstybės narės atsižvelgia į amžiaus bei lyties aspektus ir į specialių poreikių asmenų padėtį, kiek tai susiję su *pareiškėjais*, esančiais || 1 dalies a ir b punktuose nurodytose patalpose bei apgyvendinimo centruose.

Valstybės narės || 1 dalies a ir b punktuose minimose patalpose ir priėmimo centruose imasi reikiamų smurto ir lytinės prievartos, įskaitant seksualinę prievartą, prevencijos priemonių.

3. Valstybės narės užtikrina, kad nepilnamečiai *pareiškėjų* vaikai arba nepilnamečiai *pareiškėjai* būtų apgyvendinti su savo tėvais ar su suaugusiais šeimos nariais, kurie už juos atsakingi pagal įstatymą arba papročius, jei tai *atitinka* nepilnamečių *interesus*.

4. Valstybės narės užtikrina, kad *pareiškėjai* būtų perkelti iš vienos apgyvendinimo vietos į kitą būstą tik tai esant būtinam reikalui. Valstybės narės suteikia *pareiškėjams* galimybę informuoti savo teisinius patarėjus apie perkėlimą ir pranešti naująjį adresą.

5. Apgyvendinimo centruose dirbantys asmenys yra atitinkamai apmokyti bei nacionalinės teisės aktuose nustatyta tvarka saistomi konfidencialumo principo dėl bet kurios atliekant pareigas gautos informacijos.

6. Valstybės narės gali įtraukti *pareiškėjus* dalyvauti valdant materialiuosius išteklius bei nematerialiose centro gyvenimo srityse per patarėjų valdybą arba gyventojų atstovų tarybą.
7. Prieglobsčio prašytojų teisiniams patarėjams arba konsultantams ir *JTVPK* ar atitinkamos valstybės narės pripažintiems *JTVPK* paskirtų nevyriausybinų organizacijų atstovams suteikiama galimybė lankytis apgyvendinimo centruose bei kituose gyvenamuose būstuose, kad galėtų padėti || prieglobsčio prašytojams. Toks lankymasis gali būti ribojamas tikrai dėl priežasčių, susijusių su centrų ir būstų arba su prieglobsčio prašytojų saugumu.
8. Tinkamai pagrįstais atvejais valstybės narės *išimties* tvarka kuo trumpesniai laikotarpiui materialinėms priėmimo sąlygoms gali nustatyti kitokius reikalavimus, nei numatyta šiame straipsnyje, kai:
 - || a) reikia atlikti pirminį prieglobsčio prašytojų specialių poreikių įvertinimą,
 - || b) paprastai turimos apgyvendinimo galimybės yra laikinai išnaudotos,
 - || c) prieglobsčio prašytojas yra sulaikytas arba izoliuotas sienos perėjimo punkte.

Šios kitokios sąlygos bet kuriuo atveju turi patenkinti svarbiausius poreikius.

19 straipsnis

Sveikatos priežiūra

1. Valstybės narės garantuoja, kad prieglobsčio prašytojams būtų suteikta reikalinga sveikatos priežiūra, į kurią įeina bent jau pirmoji medicinos pagalba ir būtiniausias gydymas ligos arba psichikos sutrikimo atveju.
2. Valstybės narės specialių poreikių turintiems prieglobsčio prašytojams ■ suteikia būtiną medicinos ar kitokią pagalbą, įskaitant, prirėikus, atitinkamą psichinės sveikatos priežiūrą.

20 straipsnis

Nukentėjusieji nuo kankinimų

Valstybės narės užtikrina, kad asmenys, kurie buvo kankinami, būtų nedelsiant siunčiami į jų padėtį atitinkančius rūpybos centrus.

III SKYRIUS

MATERIALINIŲ PRIĖMIMO SĄLYGŲ APRIBOJIMAS ARBA PANAIKINIMAS

21 straipsnis

Materialinių priėmimo sąlygų apribojimas arba panaikinimas

1. Valstybės narės gali apriboti materialines priėmimo sąlygas || kai prieglobsčio prašytojas:
 - || a) palieka kompetentingų institucijų jam paskirtą gyvenamąją vietą, jų neinformavęs arba be leidimo, jei tokio reikia, arba
 - || b) nevykdo reikalavimo prisistatyti arba nepaiso prašymų suteikti informacijos ar atvykti į apklausą, susijusią su prieglobsčio suteikimo procedūra, per racionaliai pagrįstos trukmės laikotarpį, kuris nustatytas nacionalinės teisės aktuose, arba
 - || c) jau yra pateikęs prašymą dėl prieglobsčio toje pačioje valstybėje narėje.Kai prieglobsčio prašytojas surandamas arba pats savanoriškai prisistato kompetentingoms institucijoms, priimamas deramai pagrįstas sprendimas dėl kai kurių arba visų materialinių priėmimo sąlygų apriboto taikymo atnaujinimo, nelygu pasišalinimo priežastys.
2. Valstybės narės gali apriboti arba panaikinti materialines priėmimo sąlygas, jei pareiškėjas nuslėpė finansinius išteklius, taip nepagrįstai pasinaudodamas materialinėmis priėmimo sąlygomis.
3. Valstybės narės gali nustatyti taikytinas sankcijas už rimtą apgyvendinimo centrų taisyklių pažeidimą bei už akivaizdžiai agresyvių elgesį.
4. Sprendimai dėl priėmimo sąlygų apribojimo arba panaikinimo || arba dėl || 1, 2 ir 3 dalyse nurodytų sankcijų kiekvienu atveju priimami individualiai, objektyviai ir nešališkai bei pateikiant motyvaciją. Priimant sprendimus, dėmesys kreipiamas į konkrečią to asmens situaciją, ypač sprendžiant dėl tų asmenų, kuriems taikomas 22 *straipsnis*, atsižvelgiant į proporcingumo principą. Valstybės narės visais atvejais garantuoja pragyvenimą, galimybę gauti neatidėliotiną medicinos pagalbą ir būtiniausią gydymą ligos arba psichikos sutrikimo atveju.
5. Valstybės narės užtikrina, kad materialinės priėmimo sąlygos nebūtų panaikintos arba apribotos anksčiau nei priimtas neigiamas sprendimas.

IV SKYRIUS

NUOSTATOS DĖL SPECIALIŲ POREIKIŲ ASMENŲ

22 straipsnis

Bendras principas

1. Valstybės narės, *įgyvendindamos* šios direktyvos nuostatas *nacionalinėje teisėje*, atsižvelgia į specifinę specialių poreikių asmenų padėtį. Pažeidžiami asmenys, pavyzdžiui, nepilnamečiai, nelydimi nepilnamečiai, žmonės su negalia, vyresnio amžiaus žmonės, nėščios moterys, *nepilnamečius* vaikus turintys vieniši tėvai, prekybos žmonėmis aukos, *moterų lyties organų žalojimo aukos*, psichinės sveikatos problemų turintys asmenys, taip pat asmenys, kurie patyrė kankinimus, išprievartavimą arba *kitokių formų akivaizdų psichologinį, fizinį arba seksualinį*

smurtą, visada laikomi specialių poreikių asmenimis.

2. Valstybės narės nacionalinės teisės aktais nustato procedūras, skirtas patikrinti, kai tik pateikiamas tarptautinės apsaugos prašymas, ar pareiškėjas turi specialių poreikių, ir nurodyti tokių poreikių pobūdį. Valstybės narės užtikrina, kad specialių poreikių asmenims *tinkama* pagalba būtų teikiama per visą prieglobsčio procedūrą ir būtų deramai kontroliuojama jų padėtis.

23 straipsnis

Nepilnamečiai

1. Valstybės narės, įgyvendindamos *nepilnamečiams taikomas* šios direktyvos nuostatas, pirmiausia atsižvelgia į vaiko interesus. Valstybės narės užtikrina tokias gyvenimo sąlygas, kokių reikia vaiko fiziniam, protiniam, dvasiniam, moraliniam ir socialiniam vystymuisi.
2. Įvertindamos vaiko interesus, valstybės narės visų pirma tinkamai atsižvelgia į šiuos veiksnius:
 - || a) šeimos susijungimo galimybes;
 - || b) nepilnamečio gerovę ir socialinę raidą, ypač – į nepilnamečio etnines, religines, kultūrinės sąsajas ir kalbų žinias;
 - || c) saugumo ir apsaugos aspektus, ypač jei vaikui kyla grėsmė tapti prekybos žmonėmis auka;
 - || d) nepilnamečio pažiūras atsižvelgdamos į jos (jo) amžių ir brandą.
3. Valstybės narės užtikrina nepilnamečiams galimybę užsiimti laisvalaikio veikla, įskaitant pagal amžių jiems tinkamus žaidimus ir pramogas, 18 straipsnio 1 dalies a ir b punktuose nurodytose patalpose ir apgyvendinimo centruose.
4. Valstybės narės suteikia galimybę naudotis reabilitacijos paslaugomis tiems nepilnamečiams, kurie yra patyrę bet kokią prievartą, buvo be priežiūros, išnaudojami, kankinami, su kuriais buvo žiauriai, nežmoniška *ar* žeminančiai elgiamasi arba kurie yra nukentėję karinių konfliktų metu, bei pasirūpina, kad būtų garantuota reikiama psichinės sveikatos priežiūra ir prireikus suteikta kvalifikuota psichologinė pagalba.

24 straipsnis

Nelydimi nepilnamečiai

1. Valstybės narės imasi **■** priemonių, kad nelydimiems nepilnamečiams būtų užtikrinta teisinė globa. ***Globėjas skiriamas vaikui patarti ir jį globoti, taip pat užtikrinti, kad visi sprendimai būtų priimami siekiant vaiko gerovės. Globėjas turi turėti privalomos su vaikų priežiūra susijusios patirties, kad būtų užtikrinama, jog ginami vaiko interesai ir tinkamai tenkinami jo teisiniai, socialiniai, sveikatos priežiūros, psichologiniai, materialiniai ir lavinimo poreikiai. Įstaigos arba asmenys, kurių interesai galėtų nederėti su vaiko interesais, negali būti skiriami globėjais.*** Atitinkamos institucijos reguliariai įvertina padėtį.

2. Pateikę tarptautinės apsaugos prašymą, nelydimi nepilnamečiai nuo *to momento*, kai buvo įleisti į teritoriją, iki tol, kol yra priversti palikti || *valstybės narės*, kurioje buvo pateiktas arba yra nagrinėjamas tarptautinės apsaugos prašymas, *teritoriją*, apgyvendinami:

|| a) su suaugusiais giminaičiais;

|| b) globėjų šeimoje;

|| c) apgyvendinimo centruose, specialiai pritaikytuose priimti nepilnamečius;

|| d) kituose nepilnamečiams tinkančiuose būstuose.

16 metų ir vyresnius nelydimus nepilnamečius valstybės narės gali apgyvendinti suaugusiems prieglobsčio prašytojams skirtuose apgyvendinimo centruose.

Kiek tai įmanoma, broliai ir seserys paliekami kartu, pirmiausia atsižvelgiant į atitinkamų nepilnamečių interesus, ypač į jų amžių bei brandumą. Nelydimų nepilnamečių gyvenimo vieta keičiama kuo rečiau.

3. Valstybės narės savo teisės aktuose nustato nelydimų nepilnamečių šeimos narių paieškos procedūras. Gavusios tarptautinės apsaugos prašymą, jos kuo skubiau pradeda ieškoti nelydimo nepilnamečio šeimos narių, kartu saugodamos jo svarbiausius interesus. Tais atvejais, kai gali kilti grėsmė nepilnamečio arba jo artimų giminaičių, ypač jeigu jie yra likę kilmės šalyje, gyvybei ar *integralumui*, reikia stengtis, kad informacija apie tuos asmenis būtų renkama, tvarkoma ir perduodama laikantis konfidencialumo, kad būtų išvengta pavojaus jų saugumui.

4. Su nelydimais nepilnamečiais dirbantys asmenys privalo turėti ir toliau gauti reikiamą mokymą, susijusį su jų poreikiais, bei būti saistomi konfidencialumo principo, kaip numatyta nacionalinės teisės aktuose dėl bet kokios atliekant pareigas gautos informacijos.

25 straipsnis

Kankinimų ir smurto aukos

1. Valstybės narės užtikrina, kad kankinimus, išprievartavimą ar kitokius akivaizdžius smurtinius veiksmus patyrę asmenys gautų reikiamą pagalbą dėl *tokiais* veiksmais padarytos žalos, visų pirma galėtų naudotis reabilitacijos paslaugomis, įskaitant galimybę gauti medicininį ir psichologinį gydymą.

2. Su kankinimų, ***išprievartavimo ar kitokio smurto*** aukomis dirbantys asmenys privalo turėti ir toliau gauti reikiamą mokymą, susijusį su jų poreikiais, bei būti saistomi konfidencialumo taisyklių, nustatytų nacionalinės teisės aktuose dėl bet kokios atliekant pareigas gautos informacijos.

V SKYRIUS

SPRENDIMŲ APSKUNDIMAS

26 straipsnis

Sprendimų apskundimas

1. Valstybės narės garantuoja, kad sprendimus dėl ||paramos pagal šią direktyvą suteikimo, panaikinimo arba apribojimo arba pagal 7 straipsnį individualiai su prieglobsčio prašytojais susijusius priimtus sprendimus būtų galima apskusti nacionalinės teisės aktuose nustatyta tvarka. Bent jau paskutinėje instancijoje turi būti suteikta galimybė kreiptis į teismo instituciją apskundžiant sprendimą arba dėl jo faktinio ir teisinio peržiūrėjimo.
2. Valstybės narės užtikrina, ***kad pagal Direktyvos 2005/85/EB 15 straipsnio 3-6 dalis prieglobsčio prašytojo prašymu būtų teikiama būtina teisinė pagalba ir (arba) galimybė turėti atstovą.***

Tokiais atvejais teisinės pagalbos suteikimo ir (arba) atstovo paskyrimo tvarka nustatoma nacionalinės teisės aktuose.

VI SKYRIUS

PRIĖMIMO SISTEMOS VEIKSMINGUMO TOBULINIMO PRIEMONĖS

27 straipsnis

Kompetentingos institucijos

Kiekviena valstybė narė praneša Komisijai apie valdžios institucijas, kurios atsakingos už pareigų, atsirandančių pagal šią direktyvą, vykdymą. Valstybės narės informuoja Komisiją apie bet kokius su *tokiomis institucijomis* susijusius pakeitimus.

28 straipsnis

Vadovavimo, stebėsenos ir kontrolės sistema

1. Valstybės narės su derama pagarba savo konstitucinei santvarkai nustato atitinkamus mechanizmus, kad užtikrintų tinkamos vadovavimo, stebėsenos ir priėmimo sąlygų atitinkamo lygio kontrolės sistemos taikymą.
2. Naudodamos I priede nustatytą formą valstybės narės teikia susijusią informaciją Komisijai kasmet, pradedant [...]:

29 straipsnis

Personalas ir ištekliai

1. Valstybės narės imasi ||reikiamų priemonių užtikrinti, kad šią direktyvą įgyvendinančioms institucijoms ir kitoms organizacijoms būtų suteiktas būtinas esminis mokymas, atsižvelgiant į prieglobsčio prašytojų, tiek vyrų, tiek moterų,

poreikius.

2. Valstybės narės skiria reikiamus išteklius, susijusius su nacionalinės teisės nuostatomis, priimtomis šiai direktyvai įgyvendinti.

VII SKYRIUS

BAIGIAMOSIOS NUOSTATOS

30 straipsnis

Ataskaitos

Ne vėliau kaip [...] Komisija pateikia Europos Parlamentui ir Tarybai ataskaitą apie šios direktyvos taikymą bei pasiūlymus dėl bet kurių būtinų pakeitimų.

Valstybės narės *ne vėliau kaip* [...] atsiunčia Komisijai visą šiai ataskaitai parengti reikalingą informaciją, įskaitant 28 straipsnio 2 dalyje numatytus statistinius duomenis.

Pateikusi šią ataskaitą Komisija ne rečiau kaip kas penkeri metai informuoja Europos Parlamentą ir Tarybą apie šios direktyvos taikymą.

31 straipsnis

Perkėlimas į nacionalinę teisę

1. Valstybės narės priima įstatymus ir kitus teisės aktus, kuriais, įsigaliojusiais ne vėliau kaip [...], įgyvendinami [...] straipsniai [straipsniai, kurie, palyginti su ankstesne direktyva, pasikeitė iš esmės] ir I priedas. Jos nedelsdamos pateikia Komisijai tų nuostatų tekstą *ir* tų nuostatų *bei* šios direktyvos *atitikties* lentelę.

Valstybės narės, *priimdamos* tas nuostatas, daro jose nuorodą į šią direktyvą arba tokia nuoroda daroma jas oficialiai skelbiant. Nuorodos darymo tvarką nustato valstybės narės. Jose taip pat pateikiamas pareiškimas, kad esamuose įstatymuose ir kituose teisės aktuose esančios nuorodos į šią direktyvą *panaikintą direktyvą* laikomos nuorodomis į šią direktyvą. Nuorodos darymo tvarką ir teiginio formuluotę nustato valstybės narės.

2. Valstybės narės pateikia Komisijai šios direktyvos taikymo srityje priimtų nacionalinės teisės aktų pagrindinių nuostatų tekstus.

32 straipsnis

Panaikinimas

Direktyva 2003/9/EB yra panaikinama nuo [kitos dienos po šios direktyvos 31 straipsnio 1 dalyje pirmoje pastraipoje nurodytos datos] *nedarant poveikio* valstybių narių *pareigoms*, susijusių su direktyvos perkėlimo į nacionalinę teisę terminu, numatytu II priedo B dalyje.

Nuorodos į panaikintą direktyvą laikomos nuorodomis į šią direktyvą ir skaitomos pagal III priede pateiktą *atitikties* lentelę.

33 straipsnis

Įsigaliojimas

Ši direktyva įsigalioja dvidešimtą dieną nuo jos paskelbimo Europos Sąjungos oficialiajame leidinyje.

[...] straipsniai [straipsniai, kurie, palyginus su ankstesne direktyva, nepakito] ir I priedas taikomi nuo [kitos dienos po 31 straipsnio 1 dalies pirmoje pastraipoje nurodytos datos].

34 straipsnis

Adresatai

Ši direktyva skirta valstybėms narėms.

Priimta ||

Europos Parlamento vardu
Pirmininkas

Tarybos vardu
Pirmininkas || ||

I PRIEDAS

Informacijai, kurią kasmet turi pateikti valstybės narės, kaip nustatyta Direktyvos [.../.../EB] 28 straipsnio 2 dalyje, perduoti naudotina forma

1. Nurodykite bendrą asmenų, kuriems jūsų valstybėje narėje šiuo metu taikomos priėmimo sąlygos, kaip nustatyta Direktyvos [.../.../EB] 3 straipsnio 1 dalyje, skaičių pagal lytį ir amžių. Nurodykite, ar kiekvienas toks asmuo yra prieglobsčio prašytojas ar šeimos narys, kaip apibrėžta Direktyvos [.../.../EB] 2 straipsnio c punkte.

--

2. Remdamiesi Direktyvos [.../.../EB] 22 straipsnio nuostatomis, pateikite statistinius duomenis apie tai, kiek nustatyta specialių poreikių turinčių prieglobsčio prašytojų, suskirstytų į tokias grupes:

- nelydimi nepilnamečiai;
- žmonės su negalia;
- vyresnio amžiaus žmonės;
- nėščios moterys;
- vieniši tėvai su nepilnamečiais vaikais;
- asmenys, kurie patyrė kankinimus, išprievartavimą, arba kitokį akivaizdų psichologinį, fizinį arba seksualinį smurtą;

- prekybos žmonėmis aukos;
- psichinės sveikatos problemų turintys asmenys;
- kita (paaiškinti)

3. Pateikite išsamią informaciją apie Direktyvos [.../.../EB] 6 straipsnyje numatytus dokumentus, įskaitant visų pirma tokių dokumentų pobūdį, pavadinimą ir formą.

4. Pagal Direktyvos [.../.../EB] 15 straipsnį nurodykite bendrą jūsų valstybėje narėje esančių ir turinčių galimybę patekti į darbo rinką prieglobsčio prašytojų skaičių, taip pat bendrą šiuo metu dirbančių tokių asmenų skaičių, suskirsčius pagal ekonomikos sektorius. Tais atvejais, kai prieglobsčio prašytojų galimybei patekti į darbo rinką taikomos specialios sąlygos, išsamiai nurodykite tokius apribojimus.

5. Pagal Direktyvos [.../.../EB] 17 straipsnio 5 dalį išsamiai apibūdinkite materialinių priėmimo sąlygų pobūdį, įskaitant jų piniginę vertę, ir jų išraišką (t. y. kokios materialinės priėmimo sąlygos teikiamos natūra, pinigais, talonais ar naudojant visus tris būdus) ir nurodykite prieglobsčio prašytojams mokamų dienpinigių dydį.

II PRIEDAS

A dalis

Panaikinta direktyva
(nurodyta 32 *straipsnyje*)

Tarybos direktyva 2003/9/EB

(OL L 31, 2003 2 6, p. 18)

B dalis

Perkėlimo į nacionalinę teisę terminas
(nurodyta 31 *straipsnyje*)

Direktyva	Perkėlimo terminas
2003/9/EB	2005 m. vasario 6 d.

III PRIEDAS

ATITIKMENŲ LENTELĖ

Direktyva 2003/9/EB	Ši direktyva
1 straipsnis	1 straipsnis
2 straipsnio įžanginiai žodžiai	2 straipsnio įžanginiai žodžiai
<i>2 straipsnio a punktas</i>	-
<i>2 straipsnio b punktas</i>	<i>2 straipsnio a punktas</i>
<i>2 straipsnio c punktas</i>	<i>2 straipsnio b punktas</i>
2 straipsnio d punkto įvadinė pastraipa ir i) bei ii) papunkčiai	2 straipsnio <i>c punkto</i> įvadinė pastraipa ir i) bei ii) papunkčiai
-	2 straipsnio c punkto iii), iv), v) <i>ir vi</i>) papunkčiai
2 straipsnio e ir f punktai	-
2 straipsnio g punktas	2 straipsnio <i>d punktas</i>
-	2 straipsnio <i>e punktas</i>
2 straipsnio h punktas	2 straipsnio <i>f punktas</i>
2 straipsnio i punktas	2 straipsnio <i>g punktas</i>
2 straipsnio j punktas	2 straipsnio <i>h punktas</i>
2 straipsnio k punktas	2 straipsnio <i>i punktas</i>
2 straipsnio l punktas	2 straipsnio <i>j punktas</i>
3 straipsnis	3 straipsnis
4 straipsnis	4 straipsnis
5 straipsnis	5 straipsnis
6 straipsnio 1 dalies pirma pastraipa	6 straipsnio 1 dalies pirma pastraipa
6 straipsnio 1 dalies antra pastraipa	6 straipsnio 1 dalies trečia pastraipa
6 straipsnio 2–5 dalys	6 straipsnio 2–5 dalys
7 straipsnio 1 ir 2 dalys	7 straipsnio 1 ir 2 dalys
7 straipsnio 3 dalis	-

7 straipsnio 4 dalis	7 straipsnio 3 dalis
	7 straipsnio 4 dalis
7 straipsnio 5–6 dalys	7 straipsnio 5–6 dalys
-	8 straipsnis
-	9 straipsnis
-	10 straipsnis
-	11 straipsnis
8 straipsnis	12 straipsnis
9 straipsnis	13 straipsnis
10 straipsnio 1 dalies pirma pastraipa	14 straipsnio 1 dalies pirma pastraipa
10 straipsnio 1 dalies antra pastraipa	-
10 straipsnio 1 dalies trečia pastraipa	14 straipsnio 1 dalies antra pastraipa
10 straipsnio 2 dalis	14 straipsnio 2 dalies pirma pastraipa
-	14 straipsnio 2 dalies antra pastraipa
10 straipsnio 3 dalis	14 straipsnio 3 dalis
11 straipsnio 1 dalis	-
-	15 straipsnio 1 dalis
11 straipsnio 2 ir 3 dalys	15 straipsnio 2 ir 3 dalys
11 straipsnio 4 dalis	-
12 straipsnis	16 straipsnis
13 straipsnis ■	17 straipsnis ■
14 straipsnio 1 dalis	18 straipsnio 1 dalis
14 straipsnio 2 dalies įvadinė pastraipa ir pirma pastraipa	18 straipsnio 2 dalies įvadinė pastraipa ir pirma pastraipa
-	18 straipsnio 2 dalies antra pastraipa
14 straipsnio 2 dalies antra pastraipa	18 straipsnio 2 dalies trečia pastraipa
14 straipsnio 3–7 dalys	18 straipsnio 3–7 dalys
14 straipsnio 8 dalies įvadinė pastraipa	18 straipsnio 8 dalies įvadinė pastraipa

14 straipsnio 8 dalies pirmos pastraipos pirma įtrauka	18 straipsnio 8 dalies pirmos pastraipos a punktas
14 straipsnio 8 dalies pirmos pastraipos antra įtrauka	-
14 straipsnio 8 dalies pirmos pastraipos trečia ir ketvirta įtraukos	18 straipsnio 8 dalies pirmos pastraipos b ir c punktai
14 straipsnio 8 dalies antra pastraipa	18 straipsnio 8 dalies antra pastraipa
15 straipsnis	19 straipsnis
-	<i>20 straipsnis</i>
16 straipsnio 1 dalies įvadinė pastraipa	<i>21 straipsnio</i> 1 dalies įvadinė pastraipa
16 straipsnio 1 dalies a punktas	-
16 straipsnio 1 dalies a punkto pirma, antra ir trečia įtraukos	<i>21 straipsnio</i> 1 dalies a, b ir c punktai
16 straipsnio 1 dalies b <i>punktas</i>	-
-	<i>21 straipsnio 2 dalis</i>
16 straipsnio 2 dalis	-
16 straipsnio 3–5 dalys	<i>21 straipsnio</i> 3–5 dalys
17 straipsnio 1 dalis	<i>22 straipsnio</i> 1 dalies pirma pastraipa
	<i>22 straipsnio</i> 1 dalies antra pastraipa
17 straipsnio 2 dalis	-
-	<i>22 straipsnio</i> 2 dalis
18 straipsnio 1 dalis	<i>23 straipsnio</i> 1 dalis
-	<i>23 straipsnio</i> 2 ir 3 dalys
18 straipsnio 2 dalis	<i>23 straipsnio</i> 4 dalis
19 straipsnis	<i>24 straipsnis</i>
20 straipsnis	<i>25 straipsnio</i> 1 dalis
-	<i>25 straipsnio</i> 2 dalis
21 straipsnis	<i>26 straipsnio</i> 1 dalis
-	<i>26 straipsnio</i> 2 dalies pirma pastraipa
21 straipsnio 2 dalis	<i>26 straipsnio</i> 2 dalies antra pastraipa

22 straipsnis	-
-	<i>27 straipsnis</i>
23 straipsnis	<i>28 straipsnio 1 dalis</i>
-	<i>28 straipsnio 2 dalis</i>
24 straipsnis	<i>29 straipsnis</i>
25 straipsnis	<i>30 straipsnis</i>
26 straipsnis	<i>31 straipsnis</i>
-	<i>32 straipsnis</i>
27 straipsnis	<i>33 straipsnio pirma pastraipa</i>
-	<i>33 straipsnio antra pastraipa</i>
28 straipsnis	<i>34 straipsnis</i>
-	I priedas
-	II priedas
-	III priedas